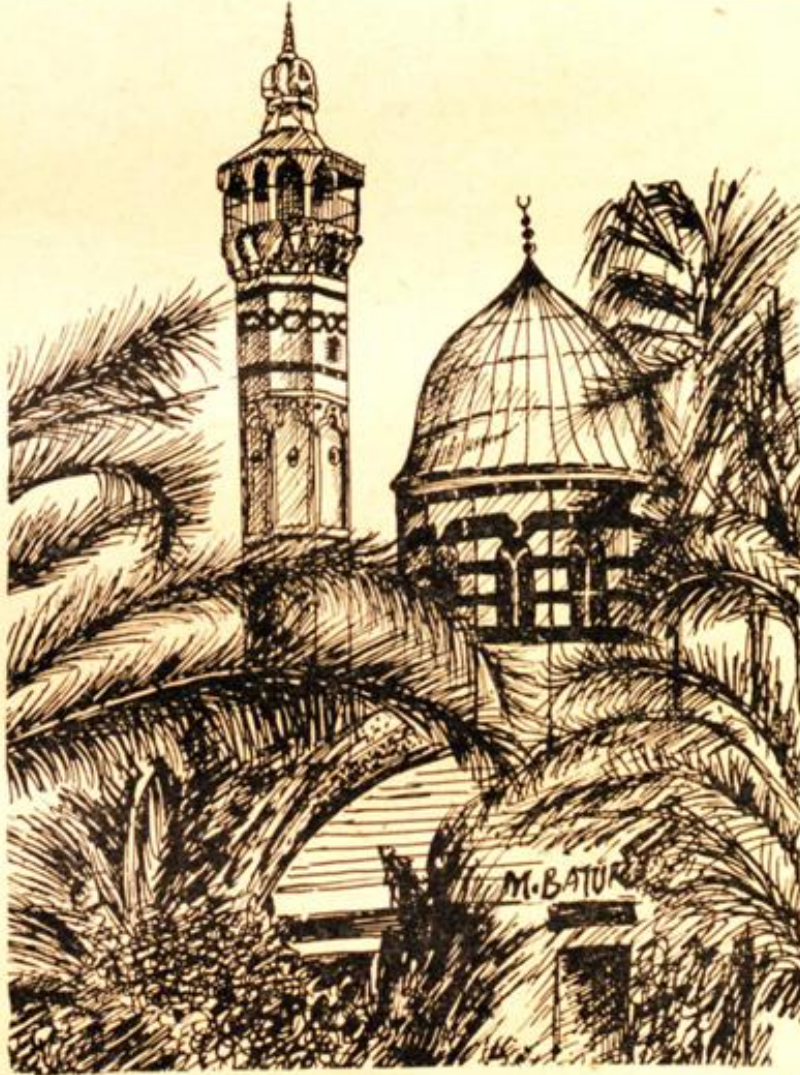

GÜNEY

ULU CAMI

Muzaffer BATUR

AYLIK
SANAT
DERGİSİ

Orhon M. Arıburnu — Rauf Aybey — Erhan Tıgh — Zeki Baltalı —
Ümit Yaşar — Dr. Celâl Arabacıoğlu — Tunçer Onal — Muzaffer
Batur — İbrahim Akdoğan — Atıf Özbilen — Murad Özcan — Yusuf
Ayhan — Sükrü Enis Regü — Nedim Çapman — Ragıp Batumlu —
Mehmet A. Tuncay — Serap Tufan — Lâle Han — Birsen Korur —
Hasan Kavruk — Güngör "Damsızman" Arıbal — İtir Gürdemirel —
Ağah Önen — Şahap Azmi Oçalır — Makbule Needet — Esat Polat
— Halûk Aysoysal — Ayhan Hünelp — Fiyale Gonültas — Suat
Güngör ve Özcan Kandımir

Sayı : 16
OCAK 1969
125 Krş.

Zurna

Zurnadan kazandı
Zurnadan yiyor
Zurna gibi peşrevsiz yaşayıp
Peşrevsiz ölecek

Zurnam
Zurnam

Ben burada dururum

G I T M E M ! . .

ORHON M. ARIBURNU

★

ÇİZİLEN DÜNYA

Silkindi dünya
Çizgiler doğrulmağa başladı
Birbirine tutunarak
Bir ev göründü, bir ağaç
Sonra yanına başka evler konuldu sıra sıra
Başka ağaçlar
Ağaçlara dallar takıldı
Dallara yapraklar
Dallara çiçekler
Yollar uzatıldı ışık renkli,
Evlerin arasına.
Kapılar gıcırdadı
Düşlerini evde bırakan adamlar
Şehri kucakladı,
Eller uzandı.
Hayat ellerden çıktı birbirine
Ellerde nefret, kin, haset
Ellerde şefkat, bereket
Tüm şehri dolıştı.

Rauf AYBEY

★

Yosma

Namusunu düşürdü yere
Farkında olmadan basıverdi
Eğildi baktı
Başkasının sandı
Almadı...

Erhan TIGLI

ÖZÜR :
Geçen sayımızda, Orhon M. Arıburnu'nun "Acı Lokum" şiirinde 15. mısraı "Sen yüreğimin ağrısı Anadolım" olacağına, 10. mısrağı tekrarlamışız. Özür diler, düzeltiriz.

5 OCAK KUTLU OLSUN !

5 Ocak dostluğun husumeti yendiği, tüfeğin tankı susturduğu, kanın ateşi söndürdüğü Çukurova zaferidir.

Milli Mücadele'de Yolgeçen
Cephesinin Sakallı Kumandanı
ZEKİ BALTALI
"1920, tam 49 yıl önce"

5 Ocak her Çukurovalı'nın, her Güney çocuğunun bildiği şey. Ama, bir de bana sorun !

5 Ocak dostluğun husumeti yendiği, tüfeğin tankı susturduğu, kanın ateşi söndürdüğü zaferdir. Çukurova zaferi. Bu zaferi sağlayan üç yıl on beş günlük kurtuluş mücadelesinde kimi kolunu, kimi gözünü, kimi herhangi bir yerini kaybetti. Fakat yılmadı, fakat korkmadı, fakat irkilmedi.

Şu ak saçlı, şu kartal kaşlı, şu dağ bakışlı Gaziler size birer cenk hatırasıdır. 50 yıl önceki ölüm kalım savaşlarının hâlâ ayakta, hâlâ dimdik, hâlâ granit anıtları olarak sizleri selâmlıyoruz!

5 Ocak kutlu olsun!

Sen ki aziz Çukurovalı, dur dediğin yerde direndik, vur dediğin yerde biçtik, kal dediğin yerde can verdik. Ama, esir yaşamak zilletine boyun eğmeden, ama sığınma alçaklığına düşmeden...

Yaralandıkça da yaraladık, kan verdikçe de vatan aldık.

Zeki BALTALI
Türkiye Kuva-yı Milliye Cemiyeti
Genel Yönetim Kurulu Başkanı

Bugünün gençleri, size sesleniyorum! Milli Mücadele dörtyanı toprakla kuşatılmış Yolgeçen Cephesini tutan, tuttuğunu koparan bir Grup Kumandanı olarak size sesimi duyurmak istiyorum!.. Birinci Dünya Savaşının galib devleti Fransayı Milli Mücadele'de Türkiye'ye yaklaştıran ve Ankara Andlaşmasıyla el sikan, Yurtta Sulh Cihanda Sulhü yaratan en büyük zaferdir 5 Ocak.

Ankara Andlaşması 5 Ocağı yaratan siyasi zafer, 5 Ocak ise Tirmil Mehmet'in karısı ile beraber Menil'i Karboğazı çıkmazına sürükleyen destandır. Nasıl oldu da Menil, topları, makinalı tüfekleri, beli bombalı bölük bölük askeriyeye 40 Çete'ye teslim oldu? Verdün kahramanı Menil bu mu idi? Jandarkı yaratan Fransa, yüzyıllar boyu Menil bata-

ğı kadar utanç dolu bir çamura düşmedi.

Bana sorarsanız, işte, 5 Ocak bu !

Dağarcığında Menil gibi zafer anıları, dağarcığında cenk anısı çelenkler bulunmayan milletler, millet mi? Türk'ün Türklüğünü koruyan ve yaşatan hep bu 5 Ocak zaferleridir.

Kalbini bir kan denizi üzerine bayrak gibi dikerek mücadelesini kurtuluşa götürmesini bilen Güney çocuklarına ne mutlu !

5 Ocak kutlu olsun!..

Mutlu Yıllara

Yeni yıla girerken, 16 ncı Güney'imizi özel bir sayı niteliğinde sunuyoruz sizlere.

Bir aşamadan sözetmiştik geçen sayımızda; işte ilk yayınımsız "Hüzün Çıkma-zı", işte ilk ortaklaşa sergimiz Beyoğlu Şehir Galerisinde ve işte Çukurova kurtuluşunun 47 nci bayramı Güney sütunlarında...

Kuvayı Milliye Cemiyeti Genel Merkezindeki önemli toplantıyı iç sayılarımızda okuyacaksınız. Ulusal Kurtuluş Tarihimizin yazılmasında en büyük ve en olumlu örneği vereceğine inandığımız Çukurovalı mücahitlerimizin çabalarını alkışlıyoruz. Oluşacak büyük eserde, biz "Güney Ailesi", elimizden geldiğince onların çabalarına katılmayı borç biliyoruz.

Bayramlarımızı kutlar, yeni yılda daha çok başarılar ve mutluluklar dileriz.

G Ü N E Y

NUR YENGE İÇİN SONE

Maruzatım odur ki : sen iyi bir yengesen,
Dağların doruğunda bir çiçek kadar iyi...
Sen karanlıkta yüzümüzü ağartan ışık,
Resimlerin duvarlarda şakır kuşlar gibi.

Sen O'sun! Her zaman yalansız olan sevgisi,
Saksıları sulayan, vazolara can katan...
O en koyu, en çaresiz gecelerde bile
Yeri, göğü bir merhabasıyla aydınlatan.

Sen O'sun! Sevince boğan bütün kederleri,
Solun, kuruyan bir çiçek için ağlayansın
Ve esen dost bir imbatın akşamüzerleri.

Kalan bir gün gibi yazdan, öyle Haziransın!..
Yalan değil, biz ne arayıp sende bulduksa,
Mutluyuz, dostça gönül tahtına kurulduksa.

Ümit YAŞAR

ÇUKUROVALI MÜCAHİTLERİN TOPLANTISI

"Güney" İ Mücahit ve Gazilerin Kuva-yi Milliye Cemiyeti Adana Genel Merkezinde düzenledikleri 15 Kasım toplantısını yöneten Divan Başkanı Vali Lutfi Hancıoğlu not alırken.

Genel Yönetim Kurulu raporunu okuyan ayaktaiki üye Divan Sekreteri arkadaşımız Yusuf Ayhan'dır.

Bütün yurd yüzeyinde 60 kadar şubesi bulunan ve Adana'dan Ahmet Cevdet Çamur'dan ile Zeki Baltalı'nın yönettikleri Türkiye Kuva-yi Milliye Mücahit ve Gazileri Cemiyeti Genel Merkezi, Milli Mücadele yıllarına aid Çukurova Tarihi'nin yazılması maksadıyla 15 Kasım Cuma günü -Adana'da- büyük bir toplantı düzenlemiştir.

Bu önemli toplantıya İstanbul'dan Ticaret Bakanlığı Başmüfettişi ve Adana'da güzide yazarlardan Taha Toros, Milli Mücadele'nin Adana cephesinde "Sakallı Rifat" adı ile ün yapmış yiğit simalarından Rifat Eraydın, Ankara'dan eski Milli Eğitim Müdürü Kozanlı mücahit Lutfullah Erdem de katılmışlardır.

Mersinli Kuva-yi Milliye Gazilerden Lutfi Oğuzcan, Fikri Mutlu, Şeref Genç, Rıza Bozkurd'un katıldığı toplantıda Kadiri'den Tefvik Coşkun, Safa Vaisoğlu, Kozan'dan Recep Dalkır, Hayri İlbeyli, Emin Kurdoğlu, Vali Topaloğlu, Karaisalı'dan Hasan Olgaç da bulunmuşlardır. Yıllardır birbirlerini görmeyen Milli Mücadele'nin destanlar yaratmış sima-

larının bir araya gelmesi heyecanlı kucaklaşmalara ve öpüşmelere yol açmıştır. Bu arada göz çukurları damlalarla dolan mücahitler de dikkatten kaçmamıştır.

Toplantıda Divan Başkanlığına Adana Valisi Emekli General Lutfi Hancıoğlu, 2 ci Başkanlığa eski Adana Milletvekili ve Belediye Başkanlarından eleştirmeci Kasım Ener, Sekreterliklere Mersinden Lutfi Oğuzcan, Adanadan Yusuf Ayhan seçilmişlerdir.

Divan Başkanı Lutfi Hancıoğlu kısa bir konuşma yaparak : "Hayatımın en büyük manevi mutluluğumu bu toplantıya başkanlık etmekte ve aranızda katılmakta buluyorum" demiştir.

Daha sonra gündeme geçilmiş, Adana, İçel, Kozan, Osmaniye bölgeleri için birer derleme ve ihtisas komisyonu seçimi yapılmıştır. Ayrıca, bir de Çukurova Milli Mücadele Tarihi'ni yazma komisyonu kurularak bu ana komisyonun başkanlığına Kasım Ener, 2 ci başkanlığına Türksözü gazete ve matbaası sahiplerinden Nevzad Güven, sekreterliğe

Barkal Lâstik Fabrikası sahibi Ayhan Kalaçoğlu getirilmiştir. Yine bu ana komisyonun Redaktör Sekreterliğine de gazeteci Yusuf Ayhan tayin edilmiştir.

Kadirli ve Harunliye bölgeleri Osmaniye komisyonuna bağlanmış, Saimbeyli, Feke, Tufanbeyli (Magara) ve Develi tarafları Kozan komisyonu ile birleştirilmiş, Mersin, Mersinliye, Mut ise İçel komisyonunda toplanmıştır. Böylece Çukurova'nın Milli Mücadele yıllarına aid tarihinin ayrı ayrı ciltler halinde hazırlanması daha uygun görülmüştür. Çalışmaların bir yıldan fazla süreceği ve tarihin 5 cilt tutacağı sanılmaktadır.

15 Kasım toplantısındaki dilekler sırasında İstanbul'dan Taha Toros, Rifat Eraydın, Develi'den Mehmet Özdemir, Adırın'dan Abtullah Yağcıoğlu, Mersinden Lutfi Oğuzcan, Fikri Mutlu, Şeref Genç, Rıza Bozkurd, Kadiri'den Tefvik Coşkun, Safa Vaisoğlu, Kozan'dan Hayri İlbeyli, Emin Kurdoğlu, Adana'dan Cemiyet Genel Başkanı Ahmet Cevdet Çamurdan, Cemiyet Genel Yönetim Kurulu Başkanı Zeki Baltalı, Gani Girci, Yusuf Ayhan, Memduh Çelik, Mahmut Aydınöğlu, Kasım Ener, Nevzad Güven söz almışlardır.

Konuşmacılardan Gani Girci hiçkırık dolu bir sesle yakınmış, bâ'zı Milli Mücadele Hâtıraları'nın oturaklılarda fersude kiloluk kâğıtlar arasında satıldığını söyleyerek örnekler göstermiş, Adanadaki 5 Ocak İlk ve Ortaokullarında çocukların bu adın anlamını bilmediklerini acı bir ifadeyle haykırmış, Adana

15 Kasım toplantısına katılan Adana'lı hanımlardan Müzeyyen Olgun, yazılmasına başlanan 4 ciltlik Çukurova Milli Mücadele Tarihi üzerindeki görüşmelerini açıklarken.

(x) İşaretili Türkiye Kuva-yi Milliye Cemiyeti Genel Yönetim Kurulu Başkanı Zeki Baltalı'dır.

Baltalı'nın solunda Adana Milletvekili Ali Bozdoğanöğlu, arkada (gözlüklü ve koyu renk kıyafetli) Çukobirlik Genel Müdürü Necmeddin Küçükler, yine arkada (gözlüklü) Mersin'den Rıza Bozkurd, Müzeyyen Olgun'un sağ gerisinde Genelkurmay Başkanlığı Harp Tarihi Dairesi adına Güney Bölgesi Savaşları'na dair araştırmalar yapan Albay Mehmet Ülkü, Olgun'un sağında ve ön sırada oturan Adana Cumhuriyet Savcısı Ahmet Ercan görülmektedir.

Duygu yönünden

O Z A N

Dr. Celâl ARABACIOĞLU

Güzel sanatların her dalında yapıtlar, sanatçısının duygularından katkıda bulunduğunda değerlenir. Sanatçı, yapıtıyla, çevresine duygularını duyurabildiği oranda başarılı olur.

Başka bir deyimle, önemli olan yalnızca duymak değil, duyurabilmektir.

Ozan da bir sanatçı. Duygularını derliyor, topluyor, melodi ve estetik veriyor, okuyucularına sunuyor. Ve okuyucusunu etkiliyebildiği oranda, duyurabildiği oranda başarı sağlıyor. Şiirleri, dizileriyle, ruhsal açıdan çevresiyle bir bağlantı kurabiliyorsa benimseniyor.

Yoksa, şiir üzerine kitaplar yazacak kadar, bütün ilkeleri, kâhları bilse, bütün çağların edebiyat tarihini Kur'an hafızları gibi ezberlemiş te olsa, bütün bunlar, (ozan) sayılmak için yeterli değildir.

Psikolojik açıdan ozan, haz ve elem duyguları yeterince gelişen kişidir. Bunu daha ayrıntılı anlatabilmek için çocukluk yaşlarımıza dönelim :

Üç yaşlarına doğru çocuk, kalemin kâğıt üzerine bıraktığı izden zevk duymaya başlar. O zamandan insan, türlü duygu ve özlemlerinin izlenimlerini, anlaşılması zor şekillerle de olsa, kâğıt üzerine aktarmaya çalışır. Aslında ruhsal bir deşarj yönünden, bu gereklidir de.

Yaşantılarımızda, (zevk) hoş olan, (elem) ise hoş olmayan bir haldir. Fiziksel ve ruhsal kamçılanmaların söz konusu olduğu durumlarda, bu tepkiler (reaksiyon) daha çok belirlenir. Çünkü bütün acılar ve sevinçler, kişinin dürtülerine, eğilimlerine bağlıdır. Ve duyarlılığı oranında etkileri değişir. Kişilerin fizyonomisinde, yüz çizgilerinde, elem ve bunun karşısı olan sevincin, değişik niteliklerde belirlenmesinin nedeni budur.

Kişilerin arasındaki ruhsal fark burada ortaya çıkıyor. Bazılarının duyarlılık tepkisi fazla, bazılarının daha az.

İşte birinci gruptaki duyarlılığı fazla insanların eğitilmiş, kültürel yönden ge-

MELANKOLİ

Ben Adanahım güzelim,
İçli köfteye biterim.
Elimde bir kadeh olmaya görsün;
İçli köfte niyetine,
Tutar, kendimi yerim.

Tunçer ÖNAL

leşmiş kişilerinden, (OZANLAR) doğar.

Yani ozan, ayrı veya üstün yetilerle doğmuş bir insan değildir. Yepyeni duygular bulmaz, yepyeni duygular yaratmaz. Ancak, var olan duyguları, daha iyi anlatabilmek, kalıplandırmak, duygularını; estetik bir çerçevede komprime haline getirebilmek özelliğine sahip kişidir. Kudreti bu noktada düğümleir.

Her insanın kendine özgü, duygu ve gerilimleri, bunalımları, özlemleri vardır. Bu yüzden hayal kurarız. Her hayal bir özlemin doyurulması, veya doygunluk sağlamayan bir gerçeğin, kendi isteğimize uygun olarak yumuşatılması, değiştirilmesidir.

Duyarlılık derecelerine göre insanlar, bu konuda, türlü görünüm veriler.

Kimisi, sigaralarını uç uca ekleyip, saatlerce düşünür. Kimisi içki kadehine sarılır.

Ozan ise, hemen bulduğu bir kâğıda, duygularını dizmeye başlar. Çünkü hayal etmek ona yetmez. Çünkü, elem ve haz yönünden duyarlılığı daha fazladır. Çünkü o, acıları bir kat daha acı, güzellikleri bir kat daha güzel görebilecek, duyabilecek niteliktedir, duygu yönünden gelişmiştir.

Fakat, duyduğu ne kat kat acı, ne de özlem. Ozanın en büyük şanssızlığı nedir bilir misiniz ? Duygusuz bir ortamda yaşama zorunluğunda olması. Ozan, anlaşılmasını ykar.

Söz buraya gelince, hemen aklıma ARISTO gelir. Ve onun karşısında alaycı gülüşüyle, Kardinal IPPOLITO D'ESTE.

Aristo ünlü şiiri Orlanda Furiosa'yı, bu kardinale adanmış ve önünde derin bir kıvanç içinde okumuştur. Şiirin sonunda kardinal Aristoya şöyle demekle yetindi : Bu kadar hikâyeyi nereden buldun Lodovico...

Türkiye Kuva-yı Milliye Cemiyeti Genel Başkanı Ahmet Cevdet Çamurdan 15 Kasım toplantısında, yazılması kesinleşen Çukurova Milli Mücadele Tarihi'nin ana hatları üzerinde düşüncelerini izah eden açış konuşmasını yaparken.

ile ilgili bir kitabın gerçekleri tahrif ettiğini açıklamıştır. Gani Girici : "Genç nesil Milli Mücadele ve Kuva-yı Milliye'nin ne demek olduğunu ve ne ifade ettiğini tam bilmiyor. Ne yazık, ne ayıp" demiştir.

Safa Vaisoğlu Milli Mücadele'de can veren Güneyli şehidler için anıtlar dikilerek şehidlikler meydana getirilmesini istemiştir.

Rifat Eraydın : "Tarsuslu büyük kahraman Cemal Efe için de bir taş dikilsin!" diye kükreyerek heyecan göster-

miştir.

Taha Toros Milli Mücadele yıllarına aid Çukurova Tarihi'nin noksatsız yazılması konusunda mümkün olan bütün yardımları yaparak vesikalar, fotoğraflar, geniş bilgiler vereceğini belirtmiştir.

Toplantı 15 Kasım Cuma günü Adana'ya âdeta yeni bir Kuva-yı Milliye havası getirmiş, Milli Mücadele anılarının dile gelmesini sağlamış, milli ruhu yasantan heyecan dolu bir şahlanmış içinde sona ermiştir.

Demir Özgen arkadaşımız babasını kaybetti. Özgen ailesine başsağlığı dileriz.

ADANA

ULU CAMİİ ve TÜRBESİ ÇİNİLERİ

Muzaffer BATUR

Bu caminin yapılmasını, Ramazanoğulları'ndan Halil Bey 1513 yılında başlatmış, oğlu Piri Mehmet Paşa devam etmiş. Osmanlılar devrinde 1541 yılında bitirilmiştir.

Yeri : bugün "Ziya Paşa Parkı" denilen yerde, kendi dış avlusundadır. Ağaçlar arasında güzel bir görüntüsü vardır. Mihrap önünde bulunan tek kubbesi dıştan oldukça sivri ve yüksektir. Kurşunla kaplıdır. Dört boğumlu alemlerle daha da zarıflaştırılmıştır. Tanbur kısmı çok yüzlü ve yüksektir. Buradan açılan yuvarlak kemerli pencereler camii aydınlatır. Pencere üzerinde ve aralarında koyu taştan kuşak ve zen-

(Şekil 2) M. Batur
(Türbede duvar ve sandukalar üzerindeki altıgen çini.)

YALAN

Sen evimsin,
Evimde ılıman sıcaklığım
Ve su gibi
Aziz yaşamam!..
"Ateşin yandığı yerde kül olur,
Duman olur"
Diyorlar.
İnanma, yalan.
Bende de ateş var.
Senin ateşin..
Ben de yanıyorum, imil imil,
Senin için.
Hani kül, hani duman ?
"Sen suyumsun, sen havam,
Sensiz yaşayamam"
Diyenlere inanma..
Hepsi yalan...

Ibrahim AKDOĞAN

cerек buranın dekorunu zenginleştirir.

Minare : caminin doğu yönündeki son cemaat yerine girilecek büyük kapının bitişiğindedir. Kare plan üzerine dört yüzlü yüksekçe bir tabandan yükselir. Gövde sekiz yüzlüdür, şerefe altındaki istilaktitlerde son bulur. Buradaki koyu taşlarla kuşaklar ve hafif profilli bölmeler yapının dış dekoratif görüntüsünü meydana getirirler.

Şerefenin üzeri kapalıdır. Sekiz zarif sütuna bindirilmiş sivri kemerler üzerindedir. Taş oyma külahı Kiral Tacı'nı andırır. Üzerinde iki boğumlu alemler vardır.

Son Cemaat Avlusu'na : doğu ve batı yönündeki iki kapıdan girilir. Batıdaki kapının üzerinde kitabe vardır. Bu kısmın üzeri açıktır. Ancak bölgenin iklimi göz önüne alınarak sonradan üzeri kapatılmıştır.

Esas kapalı kısma, yani harimine; son cemaat yerinden büyük bir kapı ile girilir. Bunun üzerinde de yapı kitabesi vardır. Ayrıca doğu ve batı tarafında da kapıları vardır. Batı giriş kapısı mimari bakımdan Selçuklu tarzını andırır. Yukarı doğru daralan istilaktitli bir örtüsü vardır. Vaktile bu kısımda mescit varmış. Doğu kapısı siyah ve beyaz mermer plaklarla dekorlanmıştır.

İç mekân, enine geniş dikdörtgen planlıdır, 34,50 x 11,00 m. ölçüsündedir. İç cephe duvarları kemerlerin başladığı hizaya kadar siyah - beyaz mermerlerle kaplıdır.

İç mekân, kible duvarının karşısında bulunan dört sütunla ve üzerlerinde birbirini bağlayan sivri kemerler aracılığıyla genişliğine iki, derinliğine beş nef'e (sahın) bölünmüştür. Mihrabın biraz önündeki alanda, on iki yüzlü yüksek bir tanbur üzerine örtülmüş yüksek ve sivri bir kubbe bulunur.

Minber, mermeden sade olarak yapılmıştır. 1520'de Piri Mehmet Paşa tarafından yaptırılarak yerine konmuştur. Camiin arka kısmındaki ahşap mahfiller yenidir.

Mihrap, duvar içine girintili altı yüzlüdür. Üst örtüsü kesme taş istilaktit yapılıdır. Alnlığında sivri kemer bi-

çimli koyu ve açık renk taşlarla mazgal dekorludur. Yan kenarlar istilaktit başlıklı gömme sütunludur.

ÇİNİ DEKORASYON :

Caminin genel yapısında nasıl Emevi, Selçuklu ve Osmanlı izleri görülüyorsa; çinilerin tekiğünde de 15. ve 19. yüzyıllara ait renk ve desen bakımından ayrı ayrı çalışılmış çiniler bulunmaktadır. Bunlar, caminin mihrap ve duvarlarında; türbede ise sanduka üzerlerinde ve duvarlardadır.

Mihraptaki çiniler ; 16. yüzyılın sonu ve 17. yüzyıl çinilerini andırırlar. Sır altı çalışılmış bu karo çiniler mihrabın altı yüzünü kaplarlar. Beyaz zemin ortası göbekli etrafı kıvrım dallar üzerinde, hançer yapraklar, goncalar, hatayi ve erik çiçekleriyle süslü çok renkli panodur. Bu kısım üzerinde yapılmış anlatan lacivert zemin üzerine beyazla yazılmış Osmanlı sülüsü kitabe bulunmaktadır. Bu çinilerin etrafını, mavi zeminli beyaz gül ve hançer yapraklı çok renkli zarif bir bordür çerçeveler. Bu devir çinilerin bazıları caminin duvarlarını da dekorlandırırlar.

Yan neflerden birinin duvarındaki çini pano; (Şekil 1) kenarı 42 cm. olan bir karedir. Mozaik tekiğünde işlenmiştir. Mihrap çinilerinden başka bir teknikte çalışılmıştır. Selçuklu mozaik çini an'anesinin bir devamı olup 15. yüzyıl çinilerinin en güzellerindedir. Bir bütün olarak iç motifleri 16. yüzyıldaki sır altı tek parçalı karo çinilerini andırır.

İç kompozisyonu ; ortada birbirine bağlanan dört nar çiçeği hatayinin içleri mavi, yeşil ve kırmızı dolguludur. Ara bağlantı dalları açık mavi renklidir. Bunlar, kırmızı benekli rozet çiçeğe saplanır ve aksi yönere yeşil yapraklar çıkar. Nar çiçeklerinin aralarında, içleri yeşil dolgulu sarı dört büyük rumi, bu karoyu kompoze eder. Etrafını 1 - 2 cm. genişliğinde sarı, mavi ve firuze bir şerit çerçeveler. Bu tip veya devir çinileri Bursa'da Yeşil Cami ve

(Şekil 3) M. Batur
(Duvarları süsleyen bir başka çini)

(Şekil 1) M. Batur
(Duvarları süsleyen karo çini)

Türbesinde, İstanbul'da Çinili Köşk'te bulunur. 16. yüzyıl tez-yinatında çok görülen bu dekor, teknik bakımdan sır altı ve mozaik olarak Selçuklu an'anesini hatırlatır.

Türbedeki çiniler : Bu türbe Ramazanoğulları için yapılmıştır. Cami ile birlikte bitmiştir. (M. 1541). Önünde geniş saçaklı bir sayvanı ve son cemaat yeri bulunmaktadır. Cami içinden, mihrabın sağından küçük bir kapı ile türbeye geçilir. Bir kubbe ile örtülmüştür. 6,30 X 5,50 m. ölçüsünde, yaklaşık olarak 35 metre karedir. İçinde çini kaplamalı üç sanduka vardır. Ayrıca, iki metre yüksekçe kadar, yan duvarlar da çini ile kaplanmıştır. Bunlar, 16 - 17. yüzyıllara veya geç devirlere ait İznik, Kütahya çinileridir. İçinde düşük kaliteli çiniler de bulunmaktadır.

Bu sandukaların baş taraflarında bulunan çini kitabelerden, orada gömülü olanların kimlikleri anlaşılmaktadır.

1 — M. 1510 yılında ölen Ramazanoğlu Davud'un oğlu Emir Halil.

2 — M. 1534'de ölen Emir Halil oğlu Piri Paşanın oğlu Mehmet Şah.

3 — M. 1552'de ölen Piri Mehmet Paşanın oğlu Mustafa.

Sandukaların kitabeleri lacivert zemin üzerine Osmanlı Sülüsü ile beyaz renkte, beşer satır halinde yazılmıştır. Sanduka dipleri ve yanlarında altıgen çinilerin birleşmesiyle meydana gelmiş (Şekil 2) petek dekorlar vardır. İçleri beyaz zemin üzerine ince kıvrım dal ve yapraklar, aralarında çiçek ve rumi motifler bulunan bir süsleme gösterir.

Duvarları süsleyen bir başka çini de (Şekil 3), sırları akması rumi dolgulu karolardır.

SONUÇ : Ramazanoğullarına ait bu cami ve türbedeki çinilerin Türk Süsleme Sanatlarında ve çini ile kaplı anıtların kronolojik sırasında önemli bir yer aldığı aşikârdır. Gerek yapısı ve gerekse süsleme niteliği bakımından sanat tarihinde de önemli bir yer taşımaktadır.

Ahmet Remzi Yüregir ve

"MİLLÎ MÜCADELEDE ÇUKUROVA"

Atıl ÖZBİLEN

Eski Adana Milletvekili merhum Ahmet Remzi Yüregir, Çukurova'nın kurtuluş savaşına katılan önemli kişilerden biridir. Sahibi olduğu "Yeni Adana" gazetesi de, Millî Mücadele başında önemli bir yer tutar. 1918 yılının aralık ayında, zor koşullar içinde yayına başlayan "Yeni Adana", işgal kuvvetlerinin başına büyük detler açmıştır. Daha açık bir deyimle "Yeni Adana", kitap dolusu yaşanmış bir destanın canlı kahramanıdır.

Ahmet Remzi Yüregir, Çukurova Kurtuluş Savaşı'nın ve bu savaşa katılan mücahitlerin akıllara durgunluk veren kahramanlıklarının genç kuşağa öğretilmesini ve tanıtılmasını çok arzu ediyordu. Bu savaşın tarihi mutlaka yazılmalıydı. Yıllarca uğraşarak bu konuyu işledi. Mücahitlerle teker teker konuşarak onların hatıralarına kendi notlarını da ekledi. 1934 yılında yazmağa başladığı ve "Millî Mücadelede Çukurova" adını verdiği eserini ancak iki yılda tamamlayabildi.

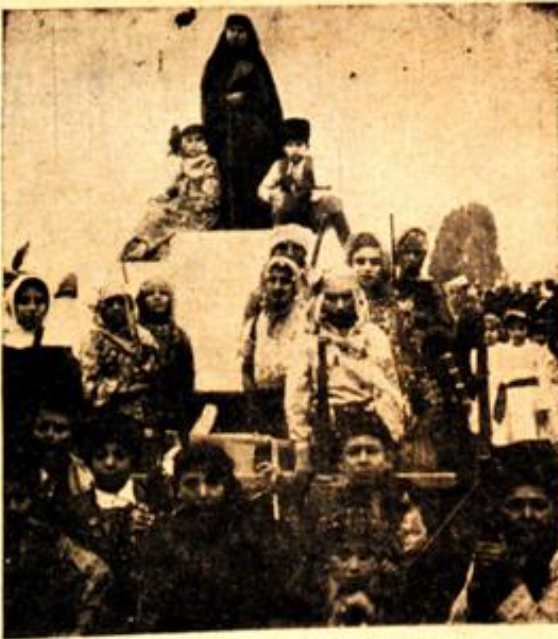
Ahmet Remzi Yüregir şöyle diyordu :

"Adana'nın ve etrafının kurtarılması için yapılan cidalde dökülen kan, verilen can, tarihte eşi olmayan işlerdendir. Bu savaş yokluk içinde başlamış, yine yokluk içinde bitirilmiştir. Mevcut olan tek birşey varsa o da Çukurova ve Toros çocuklarının sarsılmaz imanı ve kırılmaz iradesi idi..."

Rahmetli, eserini sağlığında yayınlıyamadı. Oğulları tarafından halen Adana'da yayını yürütülen Yeni Adana gazetesinde "Millî Mücadelede Çukurova", 25 - 12 - 1951 tarihinde tefrika edilmeğe başlandı. Bu tefrika ne yazık ki, gazetenin sütunlarından kurtarılıp bir kitap halinde yayınlanamadı.

"Ulusal Kurtuluş Savaşı" tarihimizin yazılmasına ışık tutacak me hazlar arasında önemli bir yeri bulunacağına inandığımız "Millî Mücadelede Çukurova" eserinde birçok belgelere rastlanır.

Bu vesile ile, merhum Ahmet Remzi Yüregir ve aramızdan ayrılan kahraman mücahitlerimize rahmet; yaşayanlara uzun ömürler dileriz.

Adana'nın esaret ve kurtuluşunu sembolize eden bir okul gösterisi.

Hasan Kavruk'un fırçası ile Emine'nin öyküsü.

F E L E K

FELEK BİR GEÇERSEN ELİME
GÖZÜNÜN YAŞINA BAKMIYACAGIM.
TÜM İYİ DUYGULARIMI BİR YANA ATIP
SENİ BİR GÜZEL HAŞLIYACAGIM.

Özcan Kandemir

BAYRAM GELMİŞ

Bayram gelmiş
garibin bayramı mı olur.

Yanaklarıma hangi sıcak şefkatli el uzanmış
Hani beni sarmak için uzanan kollar ?
Gözlerim mi gülüyor
sevinçli miyim, mutluluğum mu artmış.

Takvimler bugünün bayram olduğunu yazıyor
Karşığı evde, çocuklarda bir telâş var.
Oysa sabah gözümü açtığımda
karşımda yine beyaz duvar
köşedeki iskemle yine boş
Zafer hâlâ yatmakta
askıdaki elbiseler ütüsüz, buruşmuş.

Bayram gelmiş
garibin bayramı mı olur.

Murad ÖZCAN

MİLLÎ MÜCADELEDE

Çukurova Destanı

Yusuf AYHAN

5 Ağustos 1920 Perşembe günü Atatürk'ün de katıldığı Pozantı Kongresinden sonra, Milli Hükümet'in Adana Valiliği burada kurulmuş ve 41 ci Tümen meydana getirilmiştir. Pozantı'da ilk Adana Valiliğini Safa Özler yapmış, 2 ci Vali Nuri Conker, 3 ücü Vali Serficeci Hilmi Bey olmuştur. Yukarıdaki fotoğraf 41 nci Pozantı Tümeninin komutan ve muvazaf subaylarıyla Adanalı genç Yedeksubayları bir arada göstermektedir. (Fotograf ve lejant arkadaşımız Yusuf Ayhan'dan alınmıştır).

Adana'nın kurtuluş ayaklanması sırf bir şehir mücadelesi değil, bütün bir vatanı egemenlik savaşına götüren pişdâr harekettir. Bunu Atatürk 5 Ağustos 1920 Perşembe günü Pozantı Kongresinde şöyle açıklar : "Peygamber'in esaret tanımayan dindar ümmetinin cihad ordularına pişdâr olmak şerefiyle mübâhi bulunan, siz, aziz Adanalılar!"

Atatürk'ün büyük ve kurtarıcı vatanseverliğin millî sonsuzluğu kapsayan yaratıcı feyizleriyle dolu bu sözleri Adana Mu'cizesi'nin gerçek ifadesidir. Yine Atatürk'ün elleriyle Adanahla-

rın başına konan 15 Mart 1923 tarihli şeref tâci bir sözü de şudur : "Bende bu vakayinin ilk hiss-i teşebbüsü bu memlekette, bu güzel Adana'da vücud bulmuştur".

Bu iki pırlanta sözü doğrulayan iki örnek verelim :

• — 20 Ekim 1921 tarihini taşıyan Türkiye - Fransa arasındaki Ankara Andlaşması Adananın kurtuluşu için yapılmış bir pakttir. Bu andlaşmayı doğuran sebep, Adana

cephesinde tanklı, tayyareli Fransız Ordusuna eski birer cenk hâtırası tüfeklerle karşı koyan Millî Kuvvetler'in Toros Dağları eteğindeki şaşırtıcı başarısıydı.

• — O derece şaşırtıcı başarı ki, Verdün cephesinde ün yapmış Binbaşı Menil komutasındaki seçme Fransız taburu, topları ve makinalı tüfekleriyle birlikte 24 Mayıs 1920 gecesi Pozantı'dan kaçmağa mecbur kalmış, fakat kaçmayı da be-

Yenilik Özentisi

Edebiyatımız zaman zaman moda sanatçıların baskımına uğramıştır. Bunların çoğu bir zenci müziği gibi kırılarak, hüzünden baş döndürücü bir neşeye sıçrayarak sürekli bir iz bırakmadan süzülüp geçtiler. Yerine başkaları, daha orijinal olmak iddiasında olanlar geldi.

Moda sanatçıları her zaman yeni bir yüzle karşımıza çıkarlar. Bir kısmı eskimiş zevkler üzerinde yeni duygular katmak merakına kapılmışlardır. Oysa bunlar kendilerinden önce gelenleri taklit ettikleri ve melezleştirdikleri halde, edebiyata yeni bir ruh getirdiklerini sanırlar.

Moda sanatçıların orijinal olmak iddiasında buldukları zaman, en çok taklide özendikleri zamandır. O zaman sanatlarının kısırlığını örtmek için sürümü olan şeylere el atarlar.

Örneğin yenilik mi geçer akçedir, onlar da yeni olmak, sanata ve edebiyata yenilik getirmek isterler. Güzel olmayı, faydalı olmayı bir yana bırakıp sadece yenilik için yazı yazarlar.

Edebiyatımız son yıllarda bu tür yeniliğe özenen moda sanatçıların ellerine düştü. "Öncü şiir," "Öncü Hikâye", "İkinci yeni" diye adlandırdıkları bir sanat cereyanıdır aldı yürüdü. Şiir, hikâye diye ne saçma, ne anlamsız şeyler sürdüler öntümüze. Güzellik dersin yok. Dil dersin, hele o hiç yok. O canım Türkçemizi öylesine tatsız ve yavan, öylesine düzensiz bir hale getiriyor ki, okuyan şaşırıyor :

"Çok gördüm bir kadındır atlayıp
gözlerinden
Göz o benim en deli hayvanımdır"

Bu sözlerin neresi Türkçe? Bir başka örnek :

"boyunlarımız için dikkat
Olanlardan biri de kral
İdle yetiştirmeğe meraklıdır."

Bu acayip zorlamalar bir çeşit öncülük özentisi midir? Belki... Ama ille yenilik yapacağız diye dilimizin törelerini bozmağa, zorlamağa ne hakları var? Varsın istedikleri kadar anlamsız, acayip, tatsız tuzsuz şeyler yazsınlar. Sonra da kalkıp bunlara yenilik desinler; bir diyeceğimiz yok. Ama ne olur doğru dürüst kullansınlar Türkçeyi. Sevgili dilimize kıymasınlar, kötülük etmesinler ona...

Sükrü Enis REGÜ

4 Ocak 1922...

Adana'ya giren Türk Ordusu öncü kuvvetleriyle şehri terke hazırlanan son Fransız birliği yanyana. Direktteki Fransız bayrağı artık indirilerek yerine Türk Bayrağı çekilecek ve at üzerinde görülen Fransız kumandanı 3 yıl 15 gün süren işgalden sonra Adana topraklarından ayrılacaktır.

(Yusuf Ayhan'ın arşivinden alınmıştır).

Müftü Mehmet (Aldatmaz) Efendi

Adana'nın kutsal isyan bayrağı açtığı ilk günlerde, Karaisalı Müftüsü Merhum Mehmet Aldatmaz Efendi de bu Mustafa Kemalci harekete katılarak bütün Toros Dağları eteğini ayağa kaldırmıştı.

Sarıklı Kuva-yi Milliyeci Mehmet Aldatmaz Efendi, Müftüsü bulunduğu

Karaisalı'yı Milli Mücadele'nin hareket merkezi haline getirmişti. Resmî, bir elinde Kur'an, bir elinde silah Adana cephelerinde ordan oraya koşan Müftü Mehmet Efendi'yi gösteriyor.

(Lejant ve fotoğraf Yusuf Ayhan tarafından verilmiştir).

ceremiyerek 26 Mayıs'ta Karboğazı geçidinde 40 çeteye esir düşmüştü.

Bu siyasi ve askeri başarılar, Mustafa Kemal'in yönettiği Anadolu İstiklâl Savaşı'nı 30 Ağustos'a götüren ilk zaferlerdi.

*

Bu gerçeklerin ışığı altında, 5 Ocak 1922, Adana'nın kurtuluşuna bütün bir

vatanın kurtuluş müjdesi diyebiliriz. Gerçekten de öyle oldu.

*

Ufukların siyaha kestiği, gök, toprak ve Türk'ün ağladığı 16 Aralık 1918 günü General Nihad Anılmış komutasındaki 12 ne Kolordu, mızkanın çaldığı ağıd dolu "Vedâ!" marşıyla Adana'yı terk ederken, "Hurra!" nâraları atan düşman beş gün sonra bütün Çukurova'yı, bütün Güney'i işgal ediyordu.

Hemen o gün, 21 Aralık 1918, İstanbul'da "Kilikyahlılar Cemiyeti" kurulmuştu.

Bu kahbece işgal ve istilâ karşısında Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin "Adana Hey'et-i Merkeziyesi" Kayseri'den bütün dünyaya protesto yağdırmıştı. Ama, birer acı feryad olarak yükselen bu protestolarla zafer serhoşluğu içindeki galiblerin Adana'daki işkence metotlarını durdurmak mümkün olamamıştı.

Kehyaoğlu faciası, Hacı'n (Saimbeyli) Türklerinin tamamının şehid edilmesi, Mersin ve Kozan'da bâ'zı mâsum vatandaşlarımızın diri diri fırınlara atılması, Adana'da Ermeni Kilisesi'nin insan mezbahası haline getirilmesi çok ağır olmuş, ama milli imanı, Kuva-yi Milliyeye Şuuru'nu öldürememişti.

Adana, Mersin, Tarsus, Ceyhan'ın işgal günleri büyük acılarla geçti. Çok can yaktılar. Çok Türk öldürdüler. Çeşit çeşit işkenceye rağmen Güneylilerin metanet ve iman dolu ruhu daima diri ve zinde kaldı. Adanalılar esir yaşamağa boyun eğmedi. Zaten Napolyon da bunu itiraf etmişti : "Türkler öldürülebilir, fakat esir edilemez."

Adana cephelerindeki milli mukavemet ve 37 gün süren Sakarya Savaşı'nın zaferle sonuçlanması, Fransa'yı Türki-

ye ile barış masasına oturtmuş, 4 Ocak 1922 günü de Adana tahliye edilerek 3 yıl 15 gün süren haksızlık sona ermişti.

İşte 5 Ocak Bayramı ve Adana Bölgesi kurtuluş mücadelesinin politik ve askerlik yönünden kısa hikâyesi.

Selâm sana Adanam! Selâm sana Güney!..

ÇÖMLEKÇİ

Çömlekçi dayı
Çömlekçi dayı
Ayak çarkınla dönsün kil
Çabuk çevir tabla'yı.

Kilin de bir dengesi var
Aşu su ve toprak
Orantısını bilmek gerek
Kurusu çatlar
Sulusu akar !

Sen hep böyle
Usta ellerinle
Çamurdan çömlek yap
Biçim ver, can kat
Renklere boyat
Güneşte kurut
Ateşte tavluyarak.

İsteyen su koysun
İsteyen yağ, bal
Saksılar dolusu çiçek,
İnsan ömrü kısa
Kuşunki az
Uzun yaşantiya
Duygulu yürek dayanmaz !
Çömlek kırılabilir bile
Varlığı sürer
Yüz yıllarca yok olmaz.

Nedim ÇAPMAN

Çukurova'nın kurtuluş mücadelesine ald sanlı bir sahneyi sembolize eden yukarıdaki heykel, Adana'da, Atatürk Parkında bulunmaktadır.

Bu heykelde Tarsus'un Sarıkavak köyünden Deli Hacı'nın oğlu Mustafa ile aynı köyden yavuklusu Emine görülmektedir. Mustafa Tarsus'un Bağlarbaşı savaşında şehid olduktan sonra tüfeğini Emine almış ve : "Mustafam öldü. O'nun yerine ben çete oldum" diye cepheye koşmuştur.

(Lejant ve fotoğraf Yusuf Ayhan tarafından verilmiştir).

BİR DESTANDAN ZERRELER

Ragıp BATUMLU

İşte, Menli Taburu. 26 Mayıs 1920'de Toros Dağları'nın Karbogazı geçidinde 40 çeteye esir düşen Fransızların meşhur Menli Taburu, Bucak köyünde görülmektedir.

(Yusuf Ayhan'ın arşivinden alınmıştır).

Her yıldönümünde böyle olurum. Gözlerimin önüne alev alev yanan köyler gelir. Kadın, çocuk demeyerek günahsız halk üzerine insafsızca ateş kusan düşman toplarının gürleyişini duyarım sanki..

Merhum babacığının hiç unutamadığım sözleri kulaklarımdadır. Toroslara tırmanırken, yanan ovayı göstererek "Bu zulüm milleti şahlandıracak, bunlar kendi ölümlerini hazırlıyorlar" demişti. Öyle de oldu.

Güney Anadolu yangınının içinden, ilk okul çağında bir çocuk olarak geçip geldim ama, o şahlanış, o var olma veya yok olma savaşı, bütün azamet ve heybetile hafızamda yaşıyor. Yalnız biraz dağınık ve karışık olarak..

Güney Anadolu diyorum. Çünkü ben, o kavgayı, Adana'nın, şuranın, buranın diye ayrı ayrı isimlendiremiyorum. Esasen bu mümkün de değil. Zira Adana ne kadar ayakta ise, Antep, Maraş, Urfa, Mersin ve daha ötekiler de aynı şekilde şaha kalkmışlardır.

Çukurova'da, Emin Ağa müfreze-

leri düşmana köksöktürürken, Tarsus ve Mersin etrafında Sakallı Rifat Kolu koca karargâhları darmadağın ediyordu. Nasrullah Han'ın altmış kişilik kuvveti karşısında yenilen düşman alayı Kavaklıhan sırtlarından perişan ve bitkin, canını Tarsus'a atmağa çalışırken, İbo Osmanlar, Molla Kerimler Toros eteklerini müstevliye mezar ediyorlardı.

Hükümet yok, Devlet yok, Kumandan yok, silâh ve cephaneye yok; şu yok, bu yoktu, ama, kimse bu yoklara aldırmıyordu. Zira bayraklaşan Kuvayı Milliye ruhu her şeye yetiyordu.

Bu ruh, bu şahikalaşmış güç, düşmanın ortaya sürdüğü en kudretli kumandanların akıllarını başlarından alıyordu. Onlar, o zamana kadar, dolma tüfekte top susturulduğunu, pala ile tanklara, zırhlı otolara karşı durulduğunu ne görmüşler, ne de işitmişlerdi. İhtiyarı, hastası, kadını, çocuğu ile bir milletin ayağa kalkışını, dağ çocuklarının, köy kâhyalarının, sırma apoletli generalleri dize getirisini havsalları alıyordu.

5 Ocak 1922...

Adana'nın ilk kurtuluş bayramı.

Şehri kurtaran Ordu Birliklerinden bir kısmı ve Adana ileri gelenleri, kumandanlar, Birinci Büyük Millet Meclisinden bir grup kumlukta (Şimdi Resatbey mahallesinin kurulduğu saha) düzenlenen ilk 5 Ocak Bayramında.

(Yusuf Ayhan'ın arşivinden alınmıştır).

PIYALE
GONULTAŞ

HÜZÜN ÇIKMAZI

— Şiirler —

1 Ocak'ta çıktı.

4 Lira

GÜNEY YAYINLARI : 1

P. K. 1353 İstanbul

ÇAĞIRI :

Sizleri, 1 - 15 Ocak günleri, Beyoğlu Şehir Galerisi (E) salonundaki sergimize bekliyoruz.

GÜNEY SANATÇILARI

KERPIÇ

DUVAR

Mehmet A. TUNCAY

Adam, duvarın dibine çömelmiş, elindeki değnekle kızgın toprağa resimler çiziyordu. Güz güneşi tepesaçları dökülmüş başına tatlı bir sıcaklık vermişti. Yılların çilesiyle adamaklı kamburlaşan sırtını kerpiç yığına dayadı. Canı sıkılıyordu adamın.. yüreği bir kısıpaca kapılmışcasına acıyordu.. Karısı :

— Bana bak! demişti, senin bu geçmişe olan aşkına paydos. Bu duvar yıkılacak!. anladın mı ?

— Ama karıcığım.. demişti a-

dam. Dibindeki sarı küpe çiçeklerine acımıyor musun ?

— Deli misin sen? Çevrene baksana.. demişti karısı. Mahallede bu antika duvardan başkası kaldı mı? "onun da hakkı var" dedi içinden, elalem beton duvarların arkasında yaşarken, biz bu kerpiç yığınının ardında oturuyoruz, ne komik?..

Kafasındaki uğultu gittikçe çoğalıyordu. İçmiş gibi eşyayı bozbulanık görüyordu. O her zamanki ağır hafiften yüreğini sarıyor, omuzbaşından kolunun içine, ta parmak uçlarına kadar yayılıyordu. Ağrı gittikçe şiddetini arttırmaya başlamıştı. Bir draje Trinitrine Cafeinée ağzında kırdı, "İmamın kayığına bineceğim gün çok uzaklarda değil!" dedi içinden.

Duvarın üstündeki asma yapraklarının menevişli - turuncu ışıkları yavaş yavaş ölüyordu. Can sıkıntısından sarhoş gibiydi adam, Bir sigara yaktı. Samanla karışık toprağın kokusu yüreğine mutlulukla dolmuştu. "Günlerim sayılı" dedi. Ama ne olursa olsun yaşamak güzel şey.. göğün süt mavisine bir kan damlamıştı sanki. Kafasında mutlu günlerin anılarından renkli bir film çevrilmeye başladı. Sfenk'leşmişti adam.

Duvar, çocukluğunun en güzel serüvenlerini taşırdı. Dibinde kavgaların en heyecanlısı yapılmış, küfürlerin en nefisi savrulmuştu, Gençliğin, (Düşten Güzel) nice yılları, bu duvarın dibinde geçmişti.

Her sabah, yüzünde hiç değişmeyen bir aksilikle Arap Sabri gelirdi. Sokağın başından kıyak bir ışık çalar, kahveye gelme-

Serap Tufan

MUTLULUK

Mutluluk

Yağmur altında şemsiye.

Mutluluk

Bir yıldız

İlk akşamdan kayıp giden.

Bende esen

Sarhoş güney yelleri kimi kez

İlgit ilgit..

Kimi kez sicim sicim

Göz yaşında..

Bence mutluluk seni sevmek,

Seni sevmemek.

Oysa ki bilmem gerek

Mutluluk Tanrı elinde

Kimine değer, kimine değmez

Sihirli değnek.

Lâle HAN

YEMİN

Gönlümce sıraladım iklimleri
Beşenmediğimi kalemler çiziyorum
Alışılmışlığı yok ettim içimde
Duyulmamış ne varsa
Anlatılmamış ne varsa
Bulutlara yükledim kümeküme
Yıllardır başıma hapsettiğim
En çilgin düşünceleri azad ettim
Çaresizliğim yok artık
Ruhsuzluğum yok
Sensizliğim yok
Çilgin da deseler
Duramam ki..
Geçmişin ağır uykusu yetti
Yemin ettim
Vıcık vıcık çamur da olsa gelecek
Seninle olduktan sonra
Saçlarıma kadar bulanacağım.

Birsen KORUR

si için parola verirdi. Millet ona kısaca Sabri Ağa derdi. (Krizis) in çağından kalma İskenderiyeli bir cengaverdi o.. Atığı yumrukları hatırlayınca gülüverdi adam. "çok damarlı incecik kolları vardı." dedi. Sırım gibi bileklerinde şaşılacak bir kuvvet taşırdı. Duvarın dibine çömelir, bir sigara yakar, külhanbeylik öykülerini, akıllara durgunluk veren macerasını övünmeden anlatırdı.

Duvar gençlerinden Raşidin (*) serüveni ise içler acısıydı. Sıcak yaz akşamları gözünü fabrikasının tozlu yollarına diker, o sarışın boşnak kızını beklerdi. Kız görünmedi mi, çaresiz duvara yaslanır, aşkın ölümün mosmor gölgesi bir şiir olur, arkasından ana avrat düpedüz giderdi.

Adana, iyi hatırlıyordu.. bir keresinde Kör Reisle, Gazi'nin remi çevirdikleri akşam, yine boşnak kızının lafı geçmişti. Bayramo derlerdi kızın babasına; eski Balkan komitecilerinden dev gibi bir herifti. "More o tazi yüzü çulsuza kız mı

veririm be!" demiş, Raşidi vurmaya kalkmış, tehdit geçmişti. Adamın dudaklarındaki gülüş acı bir donukluğa çevrildi. O şimdi ünlü bir yazar dedi. Güney'in küçük insanlarından kopmuş, büyük kentlerin adamı olmuştu. Kafasındaki şeridin içinde "Bir Minos kızına" şiiri okunuyordu. Hamid'in (**) şair gözleri, mutlu bir Dünyadan kendisine bakıyordu. Bir ikinci vaktiydi.. eşekarılarının uçuştığı Güney saatlerinde, oturmuşlar, bu şiirin son retuşlarını yapmışlardı.

Hani bana gelecek
Göğsüme yumulup
Bir şey diyecektin.

Adam içinde, pis bir acının a-naforu, titredir. "Ölümün ayakları var" dedi. Şimdi sıra bende. Tepesinde devasa, sıyah bir yapıktı gece.. yavaş yavaş çöküyordu. Karısı :

(*) Romancı Orhan Kemal.
(**) Şair Hamit Salih Asyalı.

Viyana 20. Yüzyıl Müzesi

Viyana 20. Yüzyıl Müzesi ve Dr. WERNER HOFMANN

★

Hasan KAVRUK

Geçen ay İstanbul'un en ilginç ve en faydalı sanat olaylarından biri, hatta en önemlisi Viyana'daki 20. Yüzyıl Müzesi Müdürü, aynı zamanda Dünyanın sayılı sanat tarihçilerinden ve sanat eleştiricilerinden olan Dr. Werner Hofmann'ın bir süre için İstanbul'u ziyareti oldu.

Şehrimizde müzeleri, Akademiyi ve diğer benzeri sanat kurumlarını ziyaret ettikten sonra Devlet Güzel Sanatlar Akademisinde 3 ve Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunda konferans verdi ve çağımız plastik sanatlarının gerçekle-

ortaya sererek sanatçılarımızla sanatseverleri coşturdu ve heyecanlandırdı.

Güzel Sanatlar Müzesi deyip geçmiyelim. Başta müdürü olmak üzere, iyi bir organizatör gurubu tarafından yönetiliyor, ilerlemek için hamle yapan memleketlerde halkın nabzı orada atar. Bu müze aynı zamanda bir mekteptir. Herkesi sanat yönünden eğiten bu meşher, ileri toplumların birinci derecede ihtiyacıdır. İşte Dr. Werner Hofmann, bizlerle yaptığı hasbihal sırasında, konuya bu açıdan girerek müzesini tarif ve

takdim etti. Müzenin ödevini sanatçıdan daha ileri gördüğü için, orada konserlerin bile düzenlenmekte olduğunu, filmler gösterildiğini, konferanslar verildiğini açıklarken, çalışmalarının daha pek çok genişleyeceğini de söylemekten kendini alamamıştır. İtinalı bir araştırmadan sonra, Mimar Prof. Dr. Karl Schwazer tarafından inşa edilen pavilyonun 20. yüzyıl sanatı için çok elverişli olduğu anlaşılınca bazı ek ve değişikliklerden sonra Viyana'daki İsveç Bahçesinde modern sanatın bu şahane evi, cesaretti, genç ve büyük planlara sahip Dr. Werner Hofmann tarafından gerçek anlamı ile müze düzeninde ortaya konmuş.

Dr. Hofmann'ın şehrimizde verdiği konferanslar ve sanatçılarla yaptığı hasbihaller, yarının çağdaş Türk resminde yapılacak ileri hamleler için uyarıcı ve etkileyici olmuştur.

İki memleket arasındaki fikir ve sanat mübadelesine de yol açan iyi bir elçi olarak nitelendirilen bu değerli kişinin içtenliği ve popüler davranışları birçok acı gerçekleri bize daha çabuk ve daha yakından hissettirdi. Halkın rahatça ve doğal bir ışık altında eserleri seyredebileceği ne bir müzemiz ve ne de tanınmış batı sanatçılarının eserlerinden derlenmiş bir küçük koleksiyonumuz var.

Yukarıda görülen Viyana'nın 20. Yüzyıl Müzesi, bahçede teşhir edilen heykelleriyle birlikte her ulusun ilgi ve yardımlarıyla kısa zamanda teşekkül etmiş ve bütün Dünyanın sanat ufuklarındaki ışığı sinesinde toplayan bir pencere olmuştur.

Darısı, zengin sanatseverlerimizden büyük himmetler bekleyen güzel İstanbulumuzun ve öteki büyük şehirlerimizin başına...

Güngör "Danışman" Arıbal

Çark-ı Felek

(Açık ve koyu türküz fon üzerinde Bulutlu ve Hataylı adı verilen stilize nar çiçeği ile yapılmış bir kompozisyon.)

★

Güngör "Danışman" Arıbal'ın ilginç bir yazısını önümüzdeki sayımızda okuyacaksınız.

BIZE GELEN DERGİLER :

MELTEM - Aylık Sanat Dergisi. Sayısı 125 Krş. P. K. 7 Bakanlıklar / ANK.

ÇELE - Ankara'da yayımlanan Bolu Kültür ve Yardımlaşma Derneğinin aylık düşün ve sanat dergisi. Sayısı 100 Krş. P. K. 39 Anafartalar / ANK.

ILGAZ - Aylık Fikir ve Sanat Dergisi. Sayısı 100 Krş. P. K. 268 Ulus / ANK.

EDE - Aylık Sanat ve Düşün Dergisi. Sayısı 100 Krş. P. K. 131 Gaziantep.

Fikir ve San'atta HAREKET - Aylık Dergi. Sayısı 150 kuruş. P. K. 1240 İstanbul.

ANKARA SANAT - Aylık Dergi. Sayısı 250 Krş. Abone sistemi uygular. P. K. 168 Yenisehir / ANK.

IŞIK - Nazilli Lisesi Koruma Derneğinin aylık sanat ve kültür dergisi. Sayısı 100 Krş. Yazışma Adresi Nazilli Lisesi.

GÜNEYİ

BEĞENİYORSANIZ

ABONE OLUN

TEK BİLİNCİM

Geçtiğimiz o yerdeki aşk mıydı ne,
Uçmak istedikçe elâ gözlerinin ötesine
Aşk bindi sahillerimizdeki altın kalyonlara.
Açıldık umut denizinde yavaştan
Bir meltemle uzaklara, çok uzaklara.

Geçtiğimiz o yerdeki aşk mıydı ne,
Kazınmak istedikçe seni belleğimde
Sigara gibi basıldım içime
Ateş ateş...
Uvertürünü duydum, ilk aşk senfonisinin
dalga sesleri arasından.

Geçtiğimiz o yerdeki aşk mıydı ne..
Koştum, döndüm, doluştım,
Sisli ufuklarda seni aradım
Soluk soluğa...
Yalanlar arasında tek bilincim senmiydin ne,

Geçtiğimiz o yerdeki senmiydin ne...

İtr GÜRDEMİREL

— Duvar adamı içeri gir artık, üşüyeceksin dedi.

★

Ertesi gün erkenden kalktı. Acele giyindi. Kararını vermişti. Gidecekti... Anılarının Dünyası yıkılmadan savuşacaktı buradan. Aşağıya indiği zaman bir sıtmahtan farksız, titri-

yordu. Sokağı saptı, nehir boyunca Dilberler Sekisine doğru acele yürüdü. Kafasında yeşil çiçekli bir Dünya açılmıştı. Duygusuz karısı, duvar gençleri, Raşit, Arap Sabri, Hamit, Kör Reis, Gazi, havlayan köpekler, turuncu menevişli asma yaprakları, her şey.. bütün bir

Alem anafora tutulmuşcasına dönüyorlardı. Cirtatanların arasından hızla geçti. Keskin ayaz ortalığı dondurmuş, gökyüzü camdan bir fanus gibi parlıyordu. Ortalıkta kimsesikler yoktu.

— Katil karı duvarımı yıca-cak! Beton kitlesinin ardında-

ki yaşam, onu bir kısıpaca almış, sıkıyordu. Mutsuzluk karanlık kuyuda mosmor bir yıldızdı.. parlıyordu. Nehrini yatağına inerken Baudlaire'in bir mısraını hatırlamıştı :

"Gerçek hayat bu gördüğümüz değil!"

Yeni ÇOCUK DOSTU Yayımları

Agâh ÖNEN arkadaşımız Edebiyat Öğretmeni'dir. Öğrencilerine Türkçeyi ve edebiyatı öğretir. Hem de iyi öğretir. Bugün, GÜNEY'in sütunlarında bile, O'nun yetiştirdiği değerlerden imzalar vardır.

Agâh Önen, öğretmenliği dışında yıllarca "kütüphanecilik" dalında durup dinlenmeden çalışmış, boş zaman bulabilirse gazete ve dergilere yazılar yetiştirmiştir. Yaşamındaki ağır koşulları düşündükçe, uzun süre Güney'i ihmal edişini anlayışla karşılamak zorunda kalmıştı.

Bu kez baktık, "Yeni ÇOCUK DOSTU Yayınları" ile Agâh Önen karşımızda. Renkli ve resimli kapaklar içinde birer formalık kitapçıklar, sırayla : "Tombiş'in Arkadaşları", "Balıkçının Kardeşi", "Kara Kaplanlar" ve "Çatal Osman". Herbiri öğretici ve eğitici nitelikte. Bu küçük roman ya da uzun hikâyelerde konular hep gerçek-

lenmesini arzuladığımız düzeye açılıyor. Örneğin, izcileri biz ancak bayramlarda törenlere katıldıklarında görebiliyoruz. "Kara Kaplanlar" daki serüven ve benzerleri bizleri de, çocuklarımızı da yadırgatabilir. Okumağa başladığında çocuk, aradığı ya da düşündüğü serüveni mutlaka bulmak ister.

Kapak düzeni, resimler ve renkler; hele arka kapaktaki resimli roman yeterli değil. Bir de düzeltmelere çok önem vermek gerekiyor. Sayfalar da pek sıkışık.

Bütün bunları Agâh Önen çok iyi bilir. Sonraki yayınlarında çok daha başarılı olacağından hiç şüphemiz yok.

Velilere, öğretmen ve çocuklarımıza çekinmeden salık verebileceğimiz "Yeni ÇOCUK DOSTU Yayınları", 75'er kurşun değerle satılıyor. Öztürk Dağıtım ve Ticaret Ort. — İkinci Beyler Han — İzmir adresinden edinilebilir.

Üçotuz Para

Ayhan HÜNALP'ın "ÜÇOTUZ PARA" sı elimizde. Birinci baskısı 1950 yılında idi. Bu, kesin ikinci baskısı; tarih 1968. (Hem de 68'in son ayında, giderayak.) Eskilerden 18'ine 8 de yenisini eklemiş, etmiş 26. Dört formalık kitapta 26 şiir ama, sanat çevresindekiler 1950'den buyana ne demişlerse, hepsi kitabın içinde. Bir de sanatçı ile yapılan röportajlar var. İyi de etmiş Hünalp, bütün bunları kitabına kattığına. Önsözünde, "Okuyana helâl, okumayana haram olsun" der ama, siz onun dediğine bakmayın, okuyun "Üçotuz Para" yı ve de kitaplığınızın baş köşesinde bulundurun. Çünkü hepsi de, eskimiyecek ve hep yeni kalacak şiirler.

ÜÇOTUZ PARA, "3 Yayınları" nın (kendi yayını) ilk kitabı. Kapak Said Maden'in. Çeltüt Matbaası çok temiz bir bas-

kı yapmış. Bu kadar güzelliğe karşı 3 liraya satılıyor kitap. Bayilerde bulamazsanız, Hüseyin Rahmi Ap. Daire 8 - Baskıncı / İstanbul adresinden edinebilirsiniz.

Artık GÜNEY'e de katılan Ayhan Hünalp ile uzun süre aynı matbaada haşır - neşir oluyoruz. Fırtına gibi gelir, gönülleri hoşnut eder, bir - iki fıkrayı anlatır güldürürverir herkesi; bu arada işlerini de ayarlar ve sonra geldiği gibi fırlar gider. Çeşitli uğraşları içinde 2000 adetlik bastığı bu güzel eseri, Güney'in Kitap Servisi'nden de (P. K. 1353 İstanbul) isteyebilirsiniz.

NOT : Yerimizin yetersizliğinden, bize gelen öteki kitaplar ve dergilerden önumümüzdeki sayımızda sözedeceğiz.

— OKURKEN KALEMİN UCUNA TAKILANLAR —

Hazırlayan : Agâh ÖNEN

- Gerçek aşk ne kadar nadir olursa olsun, gerçek dostluk daha da nadirdir.
- Dostluk, rüzgârda içi dışına dönen bir şemsiyedir.
- Dünyada gerçekten tehlikeli iki sınıf vardır : Birisi yarı kültürlüler sınıfı ki, uygarlığın yarısını tahrip ederler. Öteki de tam aydınlar ki, az kalının dünyayı yıkacaklardı.

— Bernard Shaw —

- Çok söyleyen, aldatmak istiyor demektir.
- İnsan, hayatını bir ülkeye ya da bir kadına hasretmedikten sonra yaşamak, yaşamak mıdır ?
- İnsan birini sevdi mi, öteki insanlara da muhtaç : Onları sevdiğine feda etmek için.
- Yaşadıkça gitgide inanıyorum : Erken yatma ve erken kalkma mutluluğunun iki sırrıdır.

— André Mourois —

- Olaylar karşısında tepki yokluğu bir toplum için en büyük tehlikedir. Çünkü bu durumda olan toplum zaten dağılmış demektir.
- Kitleye maledilmiş olan fikri, hayatta yaşatmak ve bununla da bir ulusu ayakta tutmak olanağı yoktur.
- Herkes küçük bir parça toprak istiyor, fazla değil. Şöyle kendi malı olacak bir şey. Yerleşip oturabileceği ve kimsenin kendisini kovamayacağı bir yer... — John Steinbeck —
- Ben adamı gülmesiyle ölçerim: Kunduracı kahkaha atar. Bilgin sadece gülümser.
- Uygarlık görmemiş insanlar köpeğe benzer : Alışınca kadar kovalar dururlar.
- Bazı insanlar ,istediği kadar okul bitirsin ,istediği kadar kitap okumuş olsun kafasının içi karanlıktır. Birçok kelimeler, tarihler, kitap adları bilir, fakat ona bir sorun hakkında bir fikir soracak olursanız, budalalığına şaşır kalırsınız. Buna karşılık bilisiz (ümme) birçok kimseler de vardır ki, açık fikirli ve anlayışlıdırlar. Böyle insanlarla yaşayanlara ne mutlu !

— Gardonyi —

Ak akçe
AKBANK' ta artar

Harp Hatıralarım

Şahap Azmi ÖÇALIR

Kırk kişilik bir yük vagonu hazırlanmıştı. Marşandiz katarına bağlanarak gidecektik. Bu vagona benden başka Türk yoktu. Diğer subaylar Suriye ve Iraklı Araplardı. Şimdi bu subaylar neş'e içindelerdi. Kendi vatanlarını yüzyıllar boyunca düşmanların saldırısından korumuş olan Türkleri, şimdi bir numaralı düşman gözü ile görüyorlar ve bu hisler içinde memleketlerine dönüyorlardı. Bağımsız birer devlet oluyorlar, artık Türk boyundurluğundan kurtuluyorlardı! İşte konuştukları konuların bazıları...

İçlerinde yakından tanıdığım subaylar da vardı. Benim Arapça bildiğimi tahmin etmeyecek neler neler konuşuyorlardı.. Harbin süresince ordumuza yaptıkları manevi ve fiili ihanetleri sıralıyarak övünüyorlardı. Konuşmaları o kadar hararetlenmişti ki, Bağdatlı Hilmi Bey bir ara, "Çocuklar" dedi, "Azmi, vaktile çöl harbinden Mersin'e gelmişti. Belki A-

rapça bilir, biraz ölçülü konuşalım." Ben hiç oralı olmadım. Elimde büyücek bir roman, portatif karyolama uzanmış, muttasıl okuyordum.

Katarımız yoluna devam ediyor, bazı büyük istasyonlarda saatlerce manevra yapıyor ve uzun süre kalıyordu. Böylece, dört günde Torosların göbeğindeki Pozantı istasyonuna gelebildik. Bizi getiren katarın da son durağı bu istasyon idi. Mondros mütarekesi ahkâmına göre işgal hattı olarak Pozantı çizilmiş ve imzalanmıştı. Lokomotif bizim vagonu, istasyonun yan tarafında kör bir hatta çekerek bıraktı.

Pozantı; Adana'nın sayfiyesi olan ve dört yıl önce bize ilk askerlik haberini müjdeleyen "Bürücek" yaylasının tren yolu iskelesidir. Pozantının etrafında birçok köyler vardır. Fakat biz bunlardan "Şihli" ve "Anahşa" adındakileri yakından biliyoruz. Bürücek'e en yakını olmakla, köy halkının hemen tamamı ile

Makbule Necedet

Makbule Necedet'in "Mexico Sanatı" konulu yazısını şubat sayımızda okuyacaksınız.

tanışıklığımız vardır. Benim en büyük emelim, bu köylerden birine kendimi atmaktır.

Adana'nın ve hatta içinde bulunduğumuz Pozantı'nın işgal durumu hakkında bilgi edineceğim kimseyi göremiyordum. Makasçıya kadar, istasyonun Türk memurlarının hepsi çıkarılmış yerlerine Ermeniler ve Rumlar tayin edilmişti. İstasyon arkasındaki sıra dükkânlarında Müslüman esnaf kalmamış, yerlerini Ermenilere terketmişlerdi.

Umumi Harbin devamı sırasında istasyonun hemen yanında Menzil Kumandanlığı tarafından askerlerimiz yaptırılan küçük ve zarif cami kapatılmıştı. Çünkü, Ezan, Muhammediyi dinleyecek tek müslüman kalmamış ve Pozantı, bir Ermeni şehri halini almıştı..

Kasabada bir tek yerli ve köylü Müslüman Türk bulunmadığından, gerekli bilgiyi alabilmek için epeyce çırpındım durdum. Bir ara, varışımızın üçüncü günü, tahtacı katırının Pozantı'nın doğu ormanlarından istasyona odun taşıdıklarını gördüm.. Yanlarına gittim. Aralarında beni, babamı ve yakın akrabalarımı tanıyanlar vardı. Onlardan aldığım bilgi çok feci idi: Yakın köylere gitme imkân yoktu. Köylüler bile asayişsizlik yüzünden kasabaya inmiyorlardı. Fransız askeri kılığında yürümüş Ermeniler, yollarda yaptıkları gaddarlık ve eşkiyalığı ormanlarda yapamadıklarından, köylüler ancak ormanlarda dolaşabiliyorlardı. Bir başka sorum üzerine, "- Biz tahtacıyız. Bu işleri-bizlerden başkalarına yaptıramıyacıklarını bildiklerinden, kendilerine ve lokomotiflere odun lazım olduğundan, bize İngilizler vesika verdiler. Onun için şimdilik başüstündeyiz." cevabını verdiler.

Bir haftadır Pozantı'da, kendi vagonumuzun içinde, bizi götürecekt katarı bekliyorduk. Bu arada bir katar geldi, Amerikan "Salibi Ahmer" yardım treni

imış. Türk topraklarından geçerek Suriye'de, Türklere fiilen ihanet etmiş Araplara ve Ermenilere yardıma gidiyormuş.

Bu dünya harbine katıldık-tan sonra terhis edilip Pozantı'da toplanan askerlerimiz, memleketleri olan Mersin, Adana, Antakya, Urfa, Maraş, An-tep ve Mardin'e gitmek üzere kendilerine tahsis edilecek katarı bekliyorlardı. Zavallılar perişandı. Onlara yiyecek verecek bir makam yoktu. On gündür bekleşip duruyorlardı, Konya'dan bir katarın gönderileceği söyleniyordu.

İşgal kuvvetlerinden bir İngiliz subayı, tercüman aracılığı ile Türk askerlerinden arzu edenler olursa, "Salibi Ahmer" trenile açık vagonlarda gidebileceklerini bildirdi. Memleket hasreti, ana - baba - kardeş ve evlât hasreti vardı. Henüz içerleri tamamen yapılmamış, örülmemiş ve sular sızan tünellerde, lokomotifin çıkaracağı boğucu dumanlara razı olanlar vagonlara çıktılar. Bizim vagonu da kör hattan alarak katarın en arkasına bağladılar. Görünüşte herşey tamam ve normaldi. Medeni milletlerin işaretlerini taşıyan ve "Salibi Ahmer" adından insanlara ırk ve mezhep gözetmeksizin yardım kollarını açacak bu kutsal teşekkülün katarı (!) böylece hareket etti.

10 - 15 kilometre gidildikten sonra, bir yarma önünde katarımız birden duruverdi. İngiliz askerleri vagonların üzerine çıkarak askerlerimizi kırbaçlamağa, tokatlamağa başladılar. Sonra, vagonlardan aşağı indirdiler. Gözlerimizi tepelere çevirdiğimiz zaman gördük ki, önceden oraya yerleştirilen bir sinema makinesi, bu faciayı filme alıyor. İşte, "Salibi Ahmer" treninin alet olduğu kepezelikler...

Yenilginin ilk acı örneğini burada görmek bedbahtlığı bize nasipmiş. Irak'ta ve çöl cepheleğinde ve hatta kahramanlık destanları yarattığımız Çanak-

SAYANORA

Caddelerini süsleyen
Renk, renk ışıklar
Ve sen
Geysaların en güzeli
Tokyo'yu seninle sevdim
Seninle yaşadım en eşsiz geceleri.

Dokununca solan bir çiçek
Sevince gülümseyen bir melektin
O mutlu günlerde
Başımı dizlerinin üstüne alır
Saçlarını okşar severdin
Uyusam, beklerdin baş ucumda saatlerce
Ve derdin ki
İnsan ölesiye sevmeli, sevince...

Her güzel şey gibi
Bu mutluluk ta bitti
Gitti o huzur dolu günler
Ayrılık saati geldi
Gidiyorum artık
Senden ve sevgiden çok uzaklara
Sayanora sevdiğim
Sana ve bütün güzelliklere
Sayanora.

Esat POLAT

SONBAHAR KEMANLARI

Sevenler!.. İçinizde çöreklenmiş o hasret
Yıllar yılı, biliyorum bir kahır gibi duruyor,
Sevenler!.. Siz yalnızlar durağında beklerken
Sevdiğiniz, sevdiğiyle Roma'ya varıyor.

Sevenler! Gelmez artık, gidiş o gidiş
Beklemeyin, yağmurlar ülkesine güneş doğmaz
Sevenler! Zamana bırakacak bir şey kalmadı,
Zaman ki o, acı çektirmeğe doymaz.

Sevenler! Bu sevda da, burada biter deyin artık,
İsteyemezsiniz Tanrı'dan o en güzel zamanları
Ey sevilmeyenler!.. Unutulmuşların şarkısında,
Dinleyin, sizin için ağlıyor Sonbahar Kemanları...

Halûk AYSOYAL

kale cephelerinde karşılaştıkları zaman, aslan görmüş korkak yaratıklar gibi kaçmış olan İngilizler, terhis edilmiş silâhsız Türk askerlerine yaptıkları bu kepezelliklerle savaşta yedikleri silleinin intikamını alıyorlardı. İşte, yenilgimizin acı görünüşü..

Çok süratli giden katar Yenice istasyonuna vardı ve bizim vagonu oracıkta bırakarak uzaklaşıp gitti.

Yenice, benim memleketim sayılırdı. Sekenesi katkısız Türktü. Tanıdıklarım vardı, görüştüm ve uzun uzun konuştuk. Adana hakkında verdikleri bilgiler endişe vericiydi. Oraya gitmek çok tehlikeliydi. Adana istasyonu ile şehir arasındaki boş saha, şuradan buradan getirilip mustakbel "Kilikya Hükümeti"nin nüvesini teşkil edecek Ermenilerle doldurulmuş. Eşkiya ruhlu bu Ermeniler, oradan geçen Türkleri genç, ihtiyar, kadın ve çocuk diye gözetmeksiniz vahşiyane öldürürlermiş..

Dört yıl içinde askerlik hayatımın çoğunu siperlerde, ateş hatlarında geçirmiş olduğum ve hatta iki yerimden yara alarak ölmediğim halde, şimdi doğduğum memleketimde kahpece öldürülürsem diye ne kadar düşünüyorum ve hayıflanıyordum.

Yenice istasyonunda kararsızlık ve endişe içinde şaşkın şaşkın dolaşıyordum. Bu sırada Mersin tarafından bir yolcu katarı geldi. Yenice'de bir buçuk saat kalacağımı öğrendim. Dalgın dalgın dolaşırken arkamdan biri omuzlarıma dokundu. "— Azmi Efendi, sen misin? Hoş geldin! Adana'ya nasıl gideceksin?" diye konuşmaya başladı. Bu Adana'lı bir Ermeni

idi ve bu harbin çıkışından sonra, birçok şehirlerden gelen Ermenilerle birlikte Suriye'ye tehcir edilmiş vatandaşlardandı.

Tehcirden evvel Adana'da oldukça geniş sermayeli ayakkabı mağazasına sahipti. İsmi Agop'tu. Ailece tanıştık. Bütün ailemiz efradının ayakkabıları Agop'un mağazasında yapıldı. Ermeniler Şam'a sürgün edildiklerinde sermayesini tamamen bitirmiş olduğundan, Adana - Mersin demiryolunda seftren olmuş, resmi elbise giymiş ve böylece bir mevki sahibi olmuştu. Çocukluğumuzda ve askerliğimizden önce babamızdan büyük ve maddi yardımlar gördüğünden olacak, pederimize "babam" diye hitap ederdi.

Maziyi yadederek sohbetimize devam ettik. "— Adana'ya gitmek Gar'a kadar çok kolay. Fakat istasyondan şehre geçmek maalesef çok zor ve hatta tehlikelidir. Ereyvan'dan Adana'ya getirilmiş binlerce Ermeniden bir haylisi istasyon ile şehrin başlangıç noktası olan Giritliler mahallesi arasındaki boş ve geniş sahaya, barakalar kurularak iskân edilmişlerdir. İstasyondan şehre bu barakalar arasından geçilerek gidilmektedir. Bu yollarda müsella eşkiyalar birçok Müslümanın canına kıydılar. Ben, bakınız, pederiniz merhumdan daima ve çok yardımlar gördüm. Evcek birbirimizin dost ve ahbabıyız. Gördüğüm iyiliklere küfrani nimet edemem. İsterseniz ben sizi, Ermeni Muhibbidir diye sağ ve salim evinize kadar götürebilirim." dedi. Ve bu konuda hayli konuştuktan sonra, vazifesi icabı yanımdan uzaklaştı.

(Devam edecek)

FONFIRTON ATASÖZLERİ

Dağlar vardır büyüktür
Yaklaşınca küçülür
Dağlar vardır küçüktür
Yaklaşınca büyür

Erken öten horozu keserler
Geç öten horozu yerler
Hiç ötmeyeni de dürterler

Kimisi havuç yer
İkına sıkına
Kimisi muz yer
Gerine gerine

Tanrı bilir işini
Mahallebi yerken kırar dişini

Ayhan HÜNALP

★

Y İ T İ K

Islak gözlerimde bir başkaydı karanlık
Ellerimde bir başka
Ve gönlümde unutulmuşluğun
Tüm ezikliği...

İlk ilk birşeyler aktı içime
Gözyaşarımla portreni yaptım
Sindin karanlık geceme...

Piyale GÖNÜLTAS

★

GÜNEYDE ÇOCUKLUĞUM

Seneler önce tatmıştım denizin sevgisini
Güneyde küçücük bir kentti yaşadığım
Şimdi engin bir manzaraya dalmışım
Her yanımda çocukluk anılarım
Çakıl taşlarının üstünde
Delicesine gezinir çocukluğum
Ne kadar güzel
Böyle kaygılardan uzak
Tüm seviler içinde
Çocuksu yaşamak
Nerde
Bir çam ağacının
gölgesinde kalan çocukluğum

Nerde
Saçlarımla okşayan anne eli
Geride bıraktık onları
Besbelli.

Suat GÜNGÖR

"ORFE" de Şiir Geceleri

Ozan Durmuş Dede, Beyoğlu'nda açtığı "Klüp Orfe" de, sanatçıları ve sanatseverleri biraraya getirebiliyor. "Orfe", açılış henüz çok olmadı ama, yer bulabilme nede-nile olacak, cumartesi akşamları erken saatlerde hemen doluyor.

Geçenlerde yine bir cumartesi akşamı gazetelerden biri, bir şiir yarışması düzen-

ledi. Birçok ozanlarımızın katıldığı bu yarışmada, "Büyüme Çocuk" şiiriyle dergimiz yazarlarından Özcan Kandemir birinciliği, Yüksel Yazıcıgil ikinciliği, Lâle Bedia Yüzbaşı üçüncülüğü kazandılar.

İlgiyle izlenen yarışmanın tasnif ve sonucunu, sabahın dördüne kadar sürdü. Konukların, sonucu öğrenmek için geç saatlere kadar klüpten ayrılmamaları, "sanat-severler" adına kıvanç verici bir durumdu.

Bir de, Durmuş Dede ile Yüksel Yazıcıgil'in, ölümlerinden sonra gözlerini "gör-meyenlere" bağışlama kararları, salondaki-lerin tümünü duygulandırdı.

Durmuş Dede'nin örnek evsahipliğini gö-

nülden kutlarken, çabalarında daha çok başarılar dileriz.

John Steinbeck'in Ölümü

Yılın en büyük kaybı, hiç şüphesiz John Steinbeck'in, beklenirken beklenmeyen ölü-mü oldu. Bekleniyordu; çünkü, kalp yeter-sizliği onu günbegün dünyasından uzak-laştırıyordu. Ama yine de beklenmiyordu, yılın son haftasını bile çıkaramadan göçü-verip gitmesi...

Dergimizin sayfaları bağlanırken, "Bir dev çöktü." demekle yetineceğiz ve zaman zaman Steinbeck'i Güney'in sütunlarına ge-tireceğiz.

TOROSLAR

YAG FABRİKASI

BÜTÜN MAMÜLLERİLE

HALKIMIZIN HİZMETİNDE

GÜNEŞİN

SOLDURAMADIĞI

RENKLER

BOSSA

PERDELİKLERİNDE

Sayın Doktorlar

ATOKIN KOMPRİME

Romatizma - Baş - Diş ağrılarında,
Gripte kullanacağınız çok önemli bir ilaç

Ümit Yaşar'ın
Son Şiir Kitabı

BEN SENİ SEVDİM Mİ

Çıktı

Genel Dağıtım — BATEŞ / İstanbul

Ümit Yaşar'ın bütün kitaplarını imzalı
ve ödemeli olarak Güney'in kitap
servisinden edinebilirsiniz.
(P. K. 1353 - İstanbul)

Güney Sanayi

YUZUMUZUN

AKI

Mu - Ter

Mustafa Resul

MUHASEBE ve TERCÜME
BÜROSU

Güveneceğimiz müessesedir.

Beyoğlu - İstiklâl Cad. N.: 465
Hidivyal Palas Kat 5/78 TL 44 02 90

Ressam Kemalettin

ABDULLAH EDEN

RESİM - TABELÂ - AFİŞ - MATBAA RESİMLERİ

ATELYELER : TEPEBAŞI - ASMALI MESCİT MERKEZ AP. 36/1 BEYOĞLU
ÇAĞALOĞLU MEYDANI 25/1 Tel: 49 22 64

GÜNEY

AYLIK
SANAT
DERGİSİ

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Atıf ÖZBİLEN - İdare
yeri : Beyoğlu, İstiklâl Cad. No. : 465, Kat 5/78, Akbank
Beşiktaş Şb. Hesap No.: 22787 - Abone : Yıllık, 15 lira.
Basıldığı yer : HALK Matbaası - İst. Yazışma ve Posta
Havalesi : P. K. 1353 - İst. Gönderilen yazı ve resimler
geri verilmez. İlan san. 20 TL. Güneyin adı sönedilmedikçe
aktarma yapılamaz. Yazıların sorumluluğu yazarına aittir.